

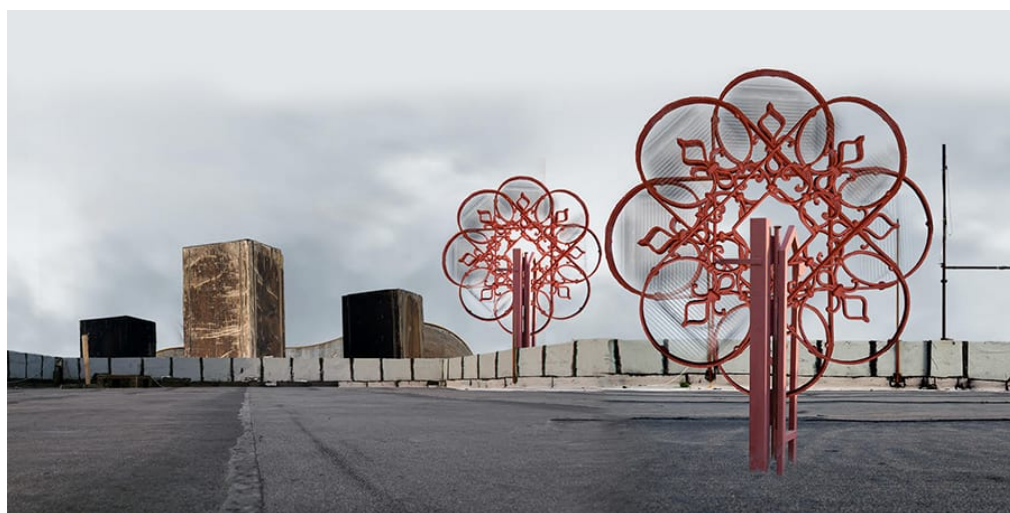
ערב רב

נועה רו מלמד | ביקורת | 29/07/2018

תוכנית מתאר למסע במרחב ובזמן

"בתערוכה זו משולבים החזון והכישלון זה בזה כנחש הבולע את זנבו. חומרים עלובים ואפרוריים מתחלפים בשרידי פאר והדר ויוצרים מרחבי מטרופוליס ללא אנשים, אוטופיה או דיסטופיה אפוקליפטית. החלל אמנם נטול זמן או מקום, אך ניתן לחוש בנוכחות 'רוחות הרפאים' של החזון הציוני". על התערוכה "Plan B"

ציוץ לייק 90 שיתוף

נאוה ג'וי אוזן, סטיל מתוך וידאו, "רובע האמנים", 2018

תוכנית התערוכות של גלריה אלפרד מתמקדת השנה במושגים "חזון" ו"כישלון" על כל נגזרותיהם. מושגים אלה נבדקים תוך הרחבת גבולותיהם וניסיון לצמצום הדיכוטומיה והשיפוטיות המתלוות לכל אחד מהם כמייצגים בהתאמה ערכים כמו טוב ורע, רצוי ודחוי, חיוב

ושלילה. נושא רחב וחשוב זה מובנה בתוך יצירתם של מרבית האמנים, וכמעט שאי-אפשר לחשוב על המודרניזם בלי לחשוב על הצמד הזה. "חזון" ו"כישלון" הם מושגים יחסיים, וגם אם נזכיר רק צד אחד של המשוואה, יצוץ ויעלה הצד הנגדי. שניהם נמדדים ביחס לאופן שבו המציאות נתפסת בתודעה.

התערוכות השונות בסדרה בוחנות ומבטאות את הנושא באופנים אחרים. התערוכות הקודמות והמציניות שראיתי בסדרה זאת היו "One Week" של מתן גולן, באוצרותה של סמדר לוי, ו"פלאש דרייב" של ענבל הופמן, באוצרותה של טלי בן-נון. כעת מוצגת בגלריה התערוכה "Plan B" של נאוה ג'וי אוזן ותמר שפר, באוצרותה של רווית הררי.

התערוכה יוצרת בגלריה מקום. לא דימוי של מקום או דיבור על מקום. מקום. חלל הגלריה עצמו מכתוב את התנהלות הצופה אל מול העבודות, והחלל הנשקף מבעד לעבודות עוטף את התודעה. זהו מקום מאוד קונקרטי, והוא הזוי, חלומי, לא קיים, מדומיין, זיכרון או פנטזיה בה במידה. ריק המביא עימו בדידות וניכור.

עבודות התלת-ממד החומריות של תמר שפר ועבודות הווידיאו של נאוה ג'וי אוזן משלימות זו את זו. הן מתנגנות בקצב משולב היטב, ועם זאת שומרות כל אחת על שפתה הייחודית ועל הזרימה הטבעית של העבודה בתוך עצמה. למרות ההבדלים בסגנונות העבודה וסוגי המדיה של השתיים, התערוכה מהודקת ונוצר שלם הגדול מסך חלקיו. קנה-המידה בתערוכה נע ומשתנה. שני גופי העבודה מציגים אלמנטים מונומנטליים מינימליסטיים לצד מיניאטורות מרובות פרטים. הצופה נע בחלל, מותח ראשו כלפי מעלה, מתכופף, מתרחק ומתקרב.

תמר שפר, מתוך התערוכה "Plan B". צילום: מיכאל חדש

נאווה ג'וי אוזן מייצרת קולאז'ים דיגיטליים המורכבים מהמוני תצלומים ממקומות שונים בארץ. אלמנטים שונים מהתצלומים מעובדים ומטופלים, עוברים מניפולציות, מוצאים מהקשר, מוכפלים, מהופכים, מנוקים ומחוברים מחדש ליצירת סביבות סוריאליסטיות נטולות זמן ומקום; סביבות המכליאות ומטליאות סגנונות, מקומות וזמנים. בעבודות הווידיאו שהיא יוצרת מהאלמנטים השונים מתקיימת תנועה אטית ושקטה, ואפילו החריקות ורעשי המכונות נשמעים כבוקעים מבעד קירות. הן מגוללות שרידי תרבות אדריכלית נטושה, שקועה במרחבי עיזבון. כבמופע קולנועי, נעים מול הצופה שברי מבנים, צינורות ביוב אפורים, חלקי מתכת חלודים, קטעי חומות בטון וסורגים המשתרגים לערבסקה בתנועה סיבובית של גלגל ענק. המונוכרומטיות - חומה, אפורה, עכורה - נשברת לעתים בהבלחות של אלמנטים קישוטיים ססגוניים. האובייקטים השונים נעים בין מוכר למוזר, בין עלוב למפואר.

הצופה מוצא את עצמו בלימבו, נע בין חוויית זרות ותלישות לתחושת מוכרות ושייכות. התנועה האטית, החזרתית והמדיטטיבית מייצרת אצל הצופה תנועת מטוטלת בין בהייה וציפה לבין בחינה וחקירה.

שפר מפסלת בעבודת יד עמלנית מערכת מסועפת של צינורות סגורים ואטומים שלכמה מהם פתחים. העולמות הנחשפים מפתחים אלו מובילים את העין אל עומקים נוספים, כניסות ומבוכים, דלתות ומסדרונות. מאחורי כל פתח מסתתר חלל נוסף, עמוק ומסתורי. הצנרת נצמדת לחלל הגלריה, וכמו יונקת או משקה את המבנה על עמודיו הרבועים. בדומה לדימויי החורבות של נאוה ג'וי אוזן, הצינורות חרבים. הם אינם מובילים נוזלים, ומפתחיהם מבצבצים עולמות ריקים מאדם.

החללים הנחשפים מבעד לפתחים מרמזים אולי כי מתחת לקרקע או בעומק הקירות מפעפע עולם. עולם שיש בו מרתפים, מסתורים ומיסתורין. עולם סמוי, לעתים חשוך ולעתים מואר. התאים העגולים – בועות של זמן ללא זמן, ללא יום וללא לילה – מעלים על הדעת את העולמות המיניאטוריים בקופסאות הזיכרון של ג'וזף קורנל.

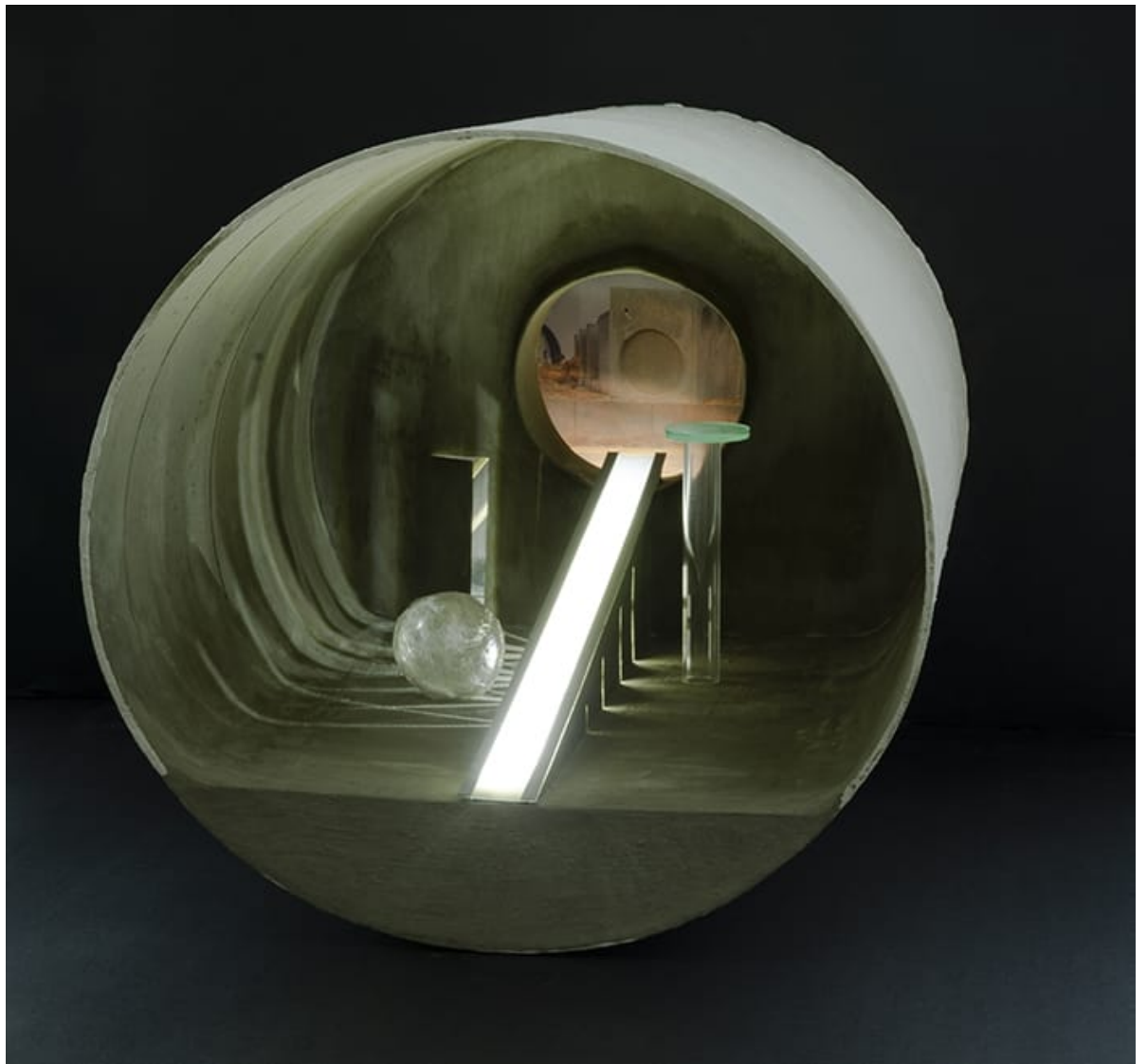
נאוה ג'וי אוזן, מתוך הווידיאו "רובע האמנים", 2018

לאן מובילים אותם פתחים, על המעברים, המסדרונות והדלתות המסתתרים בהם? אני חושבת על "לפני החוק" של קפקא. אדם יושב ומכלה את חייו בציפייה לאישור מהשומר שייתן לו להיכנס ולעבור בפתח, להיכנס בשער החוק. מדבריו המאיימים של השומר מבין הכפרי

שפתח זה מוביל למערכת של שערים המוגנים כולם על-ידי שומרים מאיימים. הוא אינו מעז לנסות לחצות את האיסור, והולך ונמק בציפייה. המקום של שפר ריק מדמויות אדם, אין מי שיעבור בשער. הוא נטוש או שעדיין לא אוכלס.

באופן בניית שולי הבטון של חללי הפנים מספרת שפר על הבטון ועל נוכחותו כאן בארץ. היא רומזת לתבליטי הבטון הגיאומטריים שהיו כה נפוצים בשנות ה-50 על קירות מבני ציבור, חניונים תת-קרקעיים, בונקרים ומקלטים. האהבה למלאכת הכפיים, לחומר ולאפשרויות הגלומות בו ניכרת במיצב של שפר. היא יוצרת בחומרים פשוטים ויומיומיים כמו נייר, עץ ובטון ומחוללת בהם מטמורפוזה. אצל שתי האמניות אפשר למצוא אלמנט משחקי התנסותי. אין כאן תוכנית סדורה, אלא בנייה תוך כדי תנועה, ניסוי ותהייה, ניסוי וטעייה.

זוהי עבודת מסע – מסע במרחב ובזמן ומסע בעולם הרגש והדמיון. אצל שתי האמניות ניכר עניין רב בתצורות ובעקבות שמותיר הזמן החולף. נראה כאילו אבק מאוויר הגלריה צנח ושקע בשכבה דקיקה על הצינורות, האספלט והחול. אם נחזור לכותרת-העל של עונת התערוכות בגלריה, בתערוכה זו משולבים החזון והכישלון זה בזה כנחש הבולע את זנבו. חומרים עלובים ואפרוריים מתחלפים בשרידי פאר והדר ויוצרים מרחבי מטרופוליס ללא אנשים, אוטופיה או דיסטופיה אפוקליפטית. החלל אמנם נטול זמן או מקום, אך ניתן לחוש בנוכחות "רוחות הרפאים" של החזון הציוני, על שלמת הבטון והמלט שלו. האם אלו מקומות שננטשו? תוכניות למבנים עתידיים? אתר בנייה? לונה-פארק? קרבי בניין במעבה האדמה?

תמר שפר, מתוך התערוכה "Plan B". צילום: מיכאל חדש

בציורי התקופה הרומנטית מופיעה החורבה כדימוי שכיח, סמל לגעגוע לגדולת העבר. בציוריהם של קספר דוד פרידריך ואחרים מופיעים חורבות, כנסיות ומנזרים נמוגים כייצוג של תקופה נכחדת ונשגבת. החורבה, שלא כמו מבנה בשלמותו, היא מקום מפגש בין התרבות לטבע. לרוב נראה בה צמחייה המבצבצת מבין האבנים וסימנים להשתלטות הטבע. היא מספרת על יכולתו המוגבלת של האדם להיאבק בזמן ובמרחב, ויחד עם זאת על השאיפה להמשיך לנסות. גם בראשית הציור הישראלי מופיעות חורבות רבות המשוות לו חזות עממית תמימה, במבט אוריינטליסטי מובהק, כמובן.

בסרטי מדע בדיוני חורבות והריסות משמשות פעמים רבות כתפאורה להתרחשויות. בסצנת הסיום המפורסמת של הסרט "כוכב הקופים", שיצא לאקרנים ב-1968, מבחין לפתע טיילור, האסטרונוט היחיד

שניצל מהמסע הבין-כוכבי הממושך, בפסל החירות שקוע בחול, חלודה אוכלת את המתכת שממנה הוא עשוי, אך ידו עדיין אוחזת בלפיד כמצביעה על אמונה בהצמחתה של אנושות חדשה.

המבנים והמקומות הנטושים בתערוכה "Plan B" אינם מעידים בהכרח על עבר טוב יותר או על אמונה בתקומתה של חברה חדשה. העבודות נשמרות מסנטימנטליות, ועם זאת מציעות תוכנית. כפי שכותבת אוצרת התערוכה רווית הררי על שם התערוכה: "ייתכן שקיום פנימי, מוצנע ומסתגר מציע תוכנית מחיה חלופית, אולי היחידה האפשרית, נוכח תחושות הסכנה, האיום והחרדה המנשבות בחוץ".

"Plan B", נאוה ג'וי אוזן ותמר שפר
גלריה אלפרד, מכון שיתופי לאמנות ולתרבות, תל-אביב
אוצרת: רוית הררי
נעילה: שבת 4.8.18

גלריה אלפרד נאוה ג'וי אוזן נעה רו מלמד רוית הררי תמר שפר

ציוץ לייק 90 שיתוף

מיון לפי **הישנות ביותר**

תגובה אחת

הוסף/הוסיפי תגובה...

Tuvia Marmarelli

אכן תערוכה מענינת, יישר כח נאוה

לייק · השב/השיבי · 3 ש'

פלאגין התגובות של פייסבוק

1 תגובות על "תוכנית מתאר למסע במרחב ובזמן"

[...] הנה למשל, מה שכתבה נועה רו מלמד במגזין האמנות המקוון ערב רב על [...]